

„Pošten človek vse lažje prenese, kakor očitek, da je izdajalec svojega naroda.“

(Franc Levstik)

NOVINE SLOVENSKE KRAJINE

Izhajajo vsak četrtek za sledečo nedeljo

Letna naročnina:

na posamezni naslov 30 Din, na skupni 24 Din, za inozemstvo 72 Din, z Marijinim L. 100 Din, za Ameriko 3 dolare

Štey. položnice | 1 - 806

Uredništvo v Lendavi
Uprava v Črensovcih

Več razumevanja!

Smo v dobi vsesplošnih gospodarskih in družabnih reform. Potrebne so. Saj jih narekujejo z železno pestjo razmere in čas. Vendar se zdi, da ima prvenstveno razumevanje in skrb snovna stran življenja. Temu se ne čudimo preveč. Saj živimo v dobi najširšega praktičnega materializma. Toda, ali bodo vse te reforme v resnici tudi prinesle izboljšanje, da bi ljudje postali obzirnejši, boljši, pravičnejši, z drugimi besedami - srečnejši? Pa saj na take stvari redko kdo misli!

Kdo pa še najde časa v tem zmehaniziranem življenju, da bi vzgajal in izobraževal svojega notranjega človeka? Kaj šele, da bi hoteli razumeti svojega bližnjega! Saj smo priče najhujšemu sovraštvu med narodi, bratomornih vojn, odtujenju v družinah, sploh brezobzirnemu življenjskemu boju, ki nas spominja na vse drugo, kakor pa na krščansko zapoved ljubezni do bližnjega.

Čemu vse reforme? Zato, da bi osrečile človeka! Mar ni notranji človek mnogokrat povsem tuj tem reformam? Sicer pa tako nihče nima časa in razumevanja za svojega bližnjega, četudi bi marsikateri bil prvi poklican za to. Zato je vedno več ljudi, ki v tej umetni skupnosti tožijo, da jih nihče ne razume. Niso morda to kaka dekleta, ki jih v gotovih dobah nihče ne razume, čeprav so tudi one potrebne razumevanja, ampak so to možje, ki na odgovornih mestih žrtvujejo in mnogokrat storijo več, kakor je njihova dolžnost. So to otroci, lačni ljubezni svojih roditeljev, so to mladi ljudje, pošteno in odkritih src, verujoči v ideale, pa morajo doživljati, da jih imajo za lahkoverne naičneže. So to ljudje, ki odkritosrčno stopijo pred javnost, kakor bi stopili pred svoje brate in sestre in odkrito ter pošteno povedo svojo misel.

In mislite, da je njihova dobro mišljena beseda naletela na razumevanje? Kje neki! Še bolj so jih umazali da so postali plen zlobnih jezikov.

Drugi zopet s trudom in ljubeznijo ustvarjajo duhovne dobrine: Slikajo, pišejo knjige in žive znanosti, sploh vrednote, po katerih se kak narod imenuje kulturen. Pa mislite, da jih sprejmejo? Še predno so mislili, se pojavi kak nepoklican kritik in z viška, na videz učenjaško, v resnici pa poln zavisti in samoljublja deva v nič delo, ki je avtorja morda stalo mnogo let, kritik pa se ni niti potrudil, da bi ga pošteno prebral. Še tretji so, ki so se izgarali v delu za druge in ko obnemorejo, jih nihče več ne vpraša, kako in kaj.

Še veliko ljudi te vrste je. Svet nima za nje časa, ne razumevanja. Kdor ima železne živce, vzdrži. Toda ljudje s finejšo dušo to težko prenesejo. Sčasom postanejo zagrenjeni in razočarani. In zato vsi ti novi sestavi, gospodarski in družabni, najbrž ne spremenijo veliko na usodi teh ljudi, ki morda sestavljajo najboljše del človeške družbe. Pravzaprav so v družbi vidni samo tisti, ki so trdih src in trdih komolcev in ki globljih problemov niso nikdar poznali.

Je že tako. Ljudje sodijo navadno samo po zunanem videzu, po kretanjah in obnašanju. Kar je najboljšega in najlepšega na človeku, jim ostane skrito in — saj pa tudi nimajo nikakor časa za to! Sicer pa naša doba nikogar ne prijema z mehkiimi rokavicami. Nasprotno. Uči nas vzgajati za trdote življenja. Zgodovina to kaže. Uči nas pa tudi, da ni potrebno, da bi človek celo svoje življenje molodoval za naklonjenost in razumevanje. Mesto, da bi se borili za mnenje drugih ljudi, se bomo borili za notranjega

Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. je stopil v osemnajsto leto.

Dne 6. septembra je stopilo Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. v osemnajsto leto svojega življenja. Čez leto dni, ko bo dovršil 18. leto, bo torej po ustavi prevzel vodstvo države v svoje roke. V času, ko po svetu divja vojna vlhva in se rušijo prestoli in izgledajo velike in starodavne države, moramo s ponosom pribiti, da je naša mlada Jugoslavija od svojega početka naprej rasla, se razvijala, dobivala prijateljev in dosegla vodilno vlogo na Balkanu. Da je danes Jugoslavija notranje umirjena in na mejah zavarovana, je velika zasluga Njegovega Visočanstva kneza namestnika Pavla, ki je s svojim modrim vodstvom znal obvarovati Jugoslavijo

pred vsemi nevarnimi vojnimi zapetljaji. Te dni prosimo Boga, naj iztegne svojo roko in razlije svoj blagoslov na kraljevski dom, na našo Jugoslavijo in našo Slovensko Krajino, tako, da bomo v lastni domovini našli toplo zavetje in varnost pred nasilnim prelivanjem krvi prav vsi od najsevernejšega pa do najjužnejšega konca naše države. Naša vdana srca, ki jih darujemo kot prekmurški Slovenci svojemu mlademu kralju, naj bodo najmočnejše trdnjave in okopi, na katerih sloni varnost Jugoslavije!

Bog živi našega kralja Petra II.
Bog živi kneza-namestnika Pavla!
Bog čuvaj Jugoslavijo!

Odkritje in blagoslovitev spomenika vojnim žrtvam v Črensovcih.

Zadnje nedeljo je bilo megleno, hladno jutro ter je obetalo mnogo neprilik odkritju spomenika v vojni padlim. Toda Bog je uslišal mnoge tihe prošnje dobrih Črensovcianov in nas je po vztrajni preizkušnji vodil čez Rdeče morje, kakor nekoč Izraelce, pred katerimi je bila svetloba in luč, za njimi pa megla.

Že na vse zgodaj so črensovska dekleta po vseh cestah in poteh oblegale prihajajoče in jim pripenjale spominske listke na srčno stran. Okrog osmih so že prispeli iz Lendave zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Raz hiš so jih pozdravljale državne trobojnice, po cestah pa množice domačega in sosednjega ljudstva. Tam pri križu in trgovini g. Kramarja so se zgrinjali v vrste člani FO in članice DK, pred vodom vojakov je igrala žičkovska godba in za njimi veliko število gasilcev iz vseh krajev.

Slavnostni spreved je ob tričetrt na devet krenil pod varstvom državne zastave, ki jo je nosil slovenski fant in z vsemi navzočimi odličniki proti cerkvi ob krasni spremljavi domače godbe. Veselo so pozdravljali stopajoče v božji hram cerkveni zvonovi in obujali ob pričetku slovesnosti mnogim vojnim vdovam in sirotam spomin na predrage, ki se jim njihovi potomci tako spoštljivo oddolžujejo.

Cerkev so napolnili do zadnjega kotička. Nato je stopil na prižnico domači gospod župnik Zadravec Matija, ki je v vznešenih besedah poveljal svoje mrtve farne-junake in jih stavljal v vzgled današnji visoko leteči in lahkomišelnih mladini. Pri sveti maši, ki jo je daroval pred izpostavljenim Najsvetejšim domači kaplan g. Prah, je ubrano prepeval za to priliko sestavljen mešan zbor pod vodstvom turniškega organista g. Dominka. Pri povzdigovanju so vojaki oddali častni strel in mnoge je to slovesno dejanje ganilo do solz.

Po sveti maši so vsi krenili proti pokopališču. Sredi parkiranega občinskega travnika, ravno ob sotoku 6. kraške zvezde-šesterih poti je stal 5 metrov visok spomenik, zagrnjen v zeleno svilen zaveso. Ob spomeniku so na štirih drogovih plapolale državne zastave, ki so tvorile okrasitev mesta.

Človeka, ki ga sodobne reforme često prezrejo. Samo tu je prava človekova veličina, v kateri se odraža samonikla človekova osebnost in s tem tudi pri srčno prijateljstvo z Bogom.

Na vsem prostoru se je zbrala okoli 6 tisočera množica ljudstva. Uniformirane edinice so obkrožale spomenik in častni gostje z zastopnikom Min. voj. i mor. g. peš. major. Pavlovičem in sreskim podnač. g. Rijavcem so se postavili na odrejeno mesto. Godba je zaigrala uvodno „Hej slovan“, na podstavek spomenika pa je stopil preds. priprav. odbora in prosvetnega društva g. Žerdin, pozdravil vse navzoče in prosil domačega g. žpk. naj blagoslovi spomenik. Spomenik so odkrili in g. žpk. Zadravec je pristopil v spremstvu domačega novomašnika g. Kolenka k spomeniku in s slovesnim glasom izvršil obred blagoslovitve.

Vod vojske je ponovno oddal častni strel, moški zbor je ganljivo zapel „Doberdob“, godba pa je zaigrala himno „Povsod Boga“. Marica Gruškovnjakova je v kroju dekleškega krožka in v spremstvu 2 mladenk položila pred spomenik zelo lep venec iz nageljnov in zelenja z napisom: „Črensovska prosveta — v vojni padlim — 1. sept. 1940.“ Nato je preds. g. Žerdin, ki je vodil vso slovesnost, v kratkem govoru izročil spomenik v varstvo občine. Domači g. župan se mu je lepo zahvalil, obljubil varstvo občine nad spomenikom in je izrazil svoje veselje, da ima v svoji občini tako odlično društvo, ki si je nadelo tako posnemanja vredno nalogo.

Nad vse lep, duhovit, jedrnat pa je bil slavnostni govor profesorja Visoke bogoslovne šole v Mariboru, — nekdanjega kaplana v Črensovcih in požrtvovalnega, tihega delavca v Mariborski Prosvetni Zvezi g. dr. Josipa Meška. Ker je bil govor tako dovršen, bi bilo škoda omenjati le drobce, zato ga bomo priobčili v celoti v eni izmed prihodnjih števil „Novin“. Po govoru se je godba zaigrala državno trodelno himno, nato so se ljudje razšli. Le oni v krogih so defilirali pred spomenikom in v „paradnem maršu“ pred slavnostnimi gosti, nato so se pa razšli po svojih domovih.

Popoldne po slovesnih večernicah je sledila akademija črensovske prosvete na župnijskem dvorišču. Dvorana „Našega doma“ je bila namreč pretesna, da bi sprejela vso množico, ki je napolnila prostrano dvorišče. Za uvod sta živahno deklamirala dijak Gruškovnjak pesem „Grobovi tulijo“ in Iško Angelca „Grob v tujini“. Člani FO in mladci so izvajali ob spremljavi godbe proste vaje.

Članice DK so ob petju moškega zbora, izvajale simbolično vajo po Mihelčičevi „Nebo žari“. Mehki gibi in občuteno dojetje.

Navdušeno nam je za tem govoril bivši črensovski kaplan g. Rous Matija, sedaj kaplan v Soboti. Tudi ta govor bomo zaradi globokih misli, priobčili prihodnjič. Mali Gruškovnjak se je poizkusil tudi v talni telovadbi in se je ob spremljavi godbe dobro obnesel. Ponovno so nastopile članice DK v črnih oblekah in izvajale ob petju moškega zbora gimnastično vajo „Oj Doberdob“. Za konec je sledil še dramatski prizor iz svetovne vojne. V tem prizoru smo zaznali dobre igralske talente, ki so se precej živeli v svoje vloge. In kaže, da imamo med našimi igralci psihološko dojemljive moči. Fantovska himna, ki jo je zaigrala godba, je zaključila spored.

Celotna prireditev je pokazala dvoje: zrelost domače mladine in smisel starejših za požrtvovalnost. Dokler ostane tak duh pri obojih, smemo biti zares ponosni na stopnjo izobrazbe, ki jo predstavljamo pred narodi Balkana. Saj se je izrazil zastopnik min. voj. i morn.: „da se ni u kojem gradu ovakva nacionalna i župna svečanost ne može bolje i savršenije prirediti, kamoli i održati.“ Želimo samo, da bi hodila črensovska prosveta po poti, ki ji prinese resnično kulturo. To pot je s svojo prireditvijo pokazala zadnje nedeljo.

Slovesno odkritje spomenika kralja Aleksandra I. v Ljubljani

V petek, dne 6. sept. ko smo obhajali rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. je bilo v Ljubljani slovesno odkritje spomenika pokojnemu kralju Zedinitelju Aleksandru I. Vsa narodna, prosvetna društva ter vse telovadne organizacije so se pripravile na ta dan. Vsa Slovenija se je zbrala okrog kipa pokojnega kralja Aleksandra. S tem je potrdila svojo zvestobo kraljevemu domu in Jugoslaviji.

Zanimive številke o izgubah v zraku

Nemci trdijo, da so po enoletnem vojskovanju napravili z letali 3.500 poletov. Pri tem so zmetali na nasprotnika 5 milijonov bomb s skupno težo 75.000 ton. Potopili so 500 sovražnih vojnih in trgovskih ladij, ki so imele skupno 2 milijona ton. Skupne izgube vseh sovražnikov Nemcev znašajo približno 7000 letal in 155 zapornih balonov. Nemška letala so uničila v enem letu 400 sovražnih tankov, 10 vojnih in trgovskih ladij in 10 nemških letalcev je v enem letu preletelo več kakor 10 milijonov km. Angleži sami da so izgubili od 7. do 31. avg. 1365 letal in 175 zapornih balonov. Nemci pa v tem času le 406 letal.

Po nemških navedbah je Anglija izgubila od 1. sept. 1939. do 29. avg. 1940. 3 bojne ladje prve vrste, 2 nosilki letal 11 križark, 43 rušilcev, 23 podmornic, 5 pomožnih križark, 9 minonoscev vsega 99 pomorskih enot s 397.000 tonami.

Angleži pa pravijo, da so Nemci izgubili od 3. sept. 1939. do konca avgusta 1940. vsega 3914 letal, namreč v Franciji, Belgiji in Nizozemski 2378, v Angliji 1414, ostalo pa nad Severnim morjem, Norveško in Poljsko.

Angleži pa so izgubili v tem letu le 1009 letal in sicer v bojih v Franciji in Belgiji, na Norveškem in nad Nemčijo. Samo v mesecu avgustu pa so Angleži sestrelili 1097 nemških letal, zadnji teden v avg. pa kar 293 nemških letal, sami pa so izgubili 113 lovskih letal in 15 bombnikov.

Nedela

po Risalaj sedemnajseta

Tisti čas pristopili so k Jezusu farizeuše, i pitao ga je eden med njimi, učiteo pravde, skušavajoči ga: Učiteo, štera je ta velika zapoved vu pravdi? Veli njemi Jezus: Lübi Gospodna Boga tvojega s celoga srca tvojega, i s cele duše tvoje, i cele pameti tvoje. Eta je največša i prva zapoved. Ta druga je pa prisposodna etoj: Lübi bližnjega tvojega liki samoga sebe. Vu etivi dvej zapovidaj visi vsa pravda, i proroki. Vküp spravlene pa farizeuše je pitao Jezus govoreči: Ka se vam vidi od Kristuša? Čidi Sin je? Pravijo njemi: Davidov. Veli njim: Kakda ga tak David vu dñhi zove za Gospoda, govoreči: Pravo je Gospod Gospodi mojemi: sedi si na desnico mojo, dokēč ne položim neprijatele tvoje stočec pod noge tvoje? Či zato David zove njega za Gospoda, kakda je Sin njegov? I nišče je ne mogoē odgovoriti reči: niti je nišče ne vüpaō od onoga dneva kaj več njega pitati. (Mat. XXII. 34—46.)

Letošnja zadnja nova sv. meša v Slov. Krajini

Prikazao jo je Vsegamogočnomi v Beltincih 1. sept. Dñh Štefan iz Melinc. Novomešnik je član družbe „Oblatov Marije Device“, štere sedež je v Italiji. Prišeo je iz Italije v soboto 31. avgusta i slovesno so ga sprejeli lžakovčarje v svojoj vesi, Melinčarje pa v domačoj. Na poti v cerkev njemi je pred cerkvenimi dverami farne cerkve izročila križ sestra s sledečim pozdravom:

„Prišel si do cilja, brat moj, v rožah ves, a predno stopiš pred oltar, od sestre sprejmi slednji dar: In to je križa les.

Osule rože vse se bodo, izginih njih sijaj, Bog na križu pa ostal bo življenje vekomaj! V njem išči le opore, saj svet ti dati je ne more.

V njem in z njim boš ostal močan kot hrast, brez Njega še duhovnik zdrvi kot sen v propast.

Zato, brat moj, vzemi ta moj dar, saj vem, da z njim v življenje novo, popelje te nebes vladar.

A prošnja eno še imam: Ko Bog bo tebi kazal križa pot, o, prosí še za nas, za tvoje, da v vseh težavah najdemo izhod, da v siju zmage križa na koncu vseh vekov, se združimo zmagačci zemeljskih bojev in okov“.

V krasno lepo okinčanoj i razsvetlenoj cerkvi stopi novomešnik pred boži oltar, zazove na pomoč svetoga Dñha, da bo prvo i vsako sveto mešo s svetov dušov služo. Po evangelijski stopo na predgancio dekan Jerič Ivan, ki je v rodbini z novomešnikom i v globoko zasnovanoj predgi orisao,

Lendavski odmevi

Ko se spominjam dnevov našega tečaja, ožive pred mano najrazličnejši vtisi, znova občutim njihovo živahnost in prijetnost. Domače nam je pravzaprav naše dolnje mesto, njegove malomeščanske hiše in navade ter tlakovana cesta, vendar živimo v precejšnji odmaknjenosti in se malo upoštevamo. Bile so potrebne te prijetne ure, da smo se spoznali do dobra in se nekoliko zblížali.

Ob tlakovani cesti so razporejene trgovine in uradi, na cestah se močno občuti mešanje trde, nemelodične tukajšnje madžarščine s počasnim, včasih zategujočim prekmurskim naglasom. Okoliški kmetje se vozijo s kolesi ali na ropotajočih kolesijih iz trgovine se ozira na ulico izrazit židovski obraz, ob oknih otepajo služkinje preproge. Hiše so zidane pod breg ali po brežnem klancu nizzdol še pod cesto, med njimi je hitro opaziti cerkev s prenovljenim stolpom in ostareli grad. Pod Ledavo na ravnini si trije potoki iščejo bratsko združitev. Do Mure je še nekaj madžarski vasi, ki se skrivajo med drevjem, na zapadu so vidni močni gozdovi, trak Mure se svetlika v daljavi, obzorje dvigajo medžimurski hribi.

V goricah žive viničarji s škropilnico, galico in ličjem ter z mnogimi otroci, (pa le bogatejši imajo viničarje!), odtod vozijo po blatnih

Papež o enakopravnosti vseh narodov

V prirščni želji, da bi čimprej prišlo do pravičnega in trajnega miru, se obrača sv. oče Pij XII. na vodilne državnike in na narode s pobudo, naj že sedaj premišljujejo o osnovah za bodoči mir. Nato se dotakne papež petih osnovnih vprašanj, ki jih bo treba zadovoljivo rešiti, da pride človeštvo končno do zares trajnega miru.

1. **Enakopravnost vseh narodov.** Načelo o enakopravnosti vseh narodov, velikih in malih, mogočnih in šibkih, imenuje sveti oče na prvem mestu in jo označuje kot „osnovno zahtevo za pravičen in časten mir.“ Vsakemu narodu je treba po papeževih besedah zagotoviti „pravico do življenja in neodvisnosti“. Zato mora vsak narod spoštovati življenjsko pravico in neodvisnost drugega naroda. Noben narod ne sme proglašati za svojo pravico to, kar bi bilo za druge narode smrtna obsodba. — Papež predvideva, da bodo tudi v prihodnosti nastajali spori med narodi. Toda teh sporov ne smeta reševati meč in sila, temveč pravičnost.

2. **Mednarodna razorožitev.** Kakor že Benedikt XV., poudarja Pij XII., da bo trajen mir mogoč le, če se izvede „medsebojno dogovorjeno, organizirano in progresivno razoroževanje“. Razoroževanje mora biti tudi duhovno. Papež govori naravnost o „težki usunženosti narodov“ nasproti tekmova-

da je duhovnikova dužnost Kristušov evangelijski glasiti, po njem živeti i vernike voditi pa spopolnjavati potom evangelijskima. Vse to pa terjajo vnojo bojov. Čestitao je beltinskij fari, štera je v veliko veselje Matericerkvi s svojimi obilnimi novomešniki. Genljivo se je spomno pokojne matere novomešnika, štera je pred štirinajstimi leti en mesec potem vmrla, kak je on začeo svoje šolanje v Italiji.

Po novomešniškem blagoslovi so Melinci prvič obhajali novomešniško slovesnost. Na domi novomešnika se je vse v najlepšem redi vršilo novomešniško slavje po spretnom vodstvu ceremonijera g. Pikla, beltinskoga kaplana. Kak mogoče v najlepše okrašenoj hñti se je glasila mila slovenska pesem, cerkvena i narodna tak lepo, kak se malogde čuje. V srce segajoča je bila pesem pri večernicah v kapelici Marije Snežne.

Naj omenimo še posebnost, ki je dozdej nesmo doživeli. V cerkvi pri novoj meši svojega sina je oča z čistim tenorom spevao z narodom pesmi, ki so se glasile v beltinskij cerkvi. Veselje sina i oče je bilo edno: zahvala dobromi Bogi za veliko miloščo duhovniškoga pozvanja.

klancih vino, sem prihajajo iz bližnjih ravninskih vasi ljudje, potem ko so opravili v mestu. Tedaj je tu veliko dobre volje, mnogo popivanja, petja in politike. Zidanice, ki so bile dolgo zaprte in skrbno zaklenjene, se tedaj odprejo soncu in dobrim ljudem. Za kratek čas je življenje spet v temačnih hramih, sicer ga pa prinašajo le kopači in trgači ob sončnih dneh.

Tri dni smo bivali v Lendavi, spali na slami (ali tudi v slami), prenašali sitnosti vremena in mokrih ilovnatih poti v gorice, poslušali predavanja, se razživljali v debatah in načrtih, mimogrede zapeli ob enolični spremljavi tamburice, se zabavali s tarokom dolgo v noč, obiskovali gorice in ljubili lepe sprehode.

Zadnjo noč smo napravili ob kapelici sv. Trojice kres, tam v sosesčini mrtvih in grofa Hadika. Tega je zadela nevesela usoda: spravili so ga v kapeli v stekleno votlino in ga prepustili času, da ga trga in radovednim človeškim očem, da ga hodijo gledat. Trdo, posušeno truplo je čudno zleknjeno, desna očesna jama je prazna, skozi režeča usta zijajo stisnjeni zobje, ki kažejo trdovratnost in kljubovalnost času in ljudem. Ko bi grof že v življenju vedel, da se bodo po smrti tako zanimali zanj ...

Ob kapeli so se razvrstili mnogi, ki jim ne poznamo ne duše ne življenja. Le za Štajerca Murkoviča vemo,

nju v oboroževanju. Opozarja tudi, kako lahko se zgodi v tej vrtoglavi mednarodni oboroževalni tekmi, da oborožena moč postane sredstvo za kršitev pravic, namesto, da bi jamčila za pravni red in pravičnost.

3. **Izpopolnitev mednarodnih organizacij.** Prva leta po svetovni vojni so vzbudila pravo pomlad v organiziranju mednarodnega življenja. Ustanovljena je bila Zveza narodov, Mednarodno sodišče v Haagu, Mednarodni urad dela v Ženevi. Vse je čutilo, da je treba tudi človeštvu organizacije in ureditve. Prvemu mladostnemu pretiranemu optimizmu narodov, ki so od novih institucij pričakovali preveč, je sledilo pretirano zdvajanje nad njimi, dandanes je zelo omajano zaupanje v mednarodno sodelovanje.

Papež izrečno priznava, da imajo mednarodne ustanove „poslanstvo, ki je zelo težavno in polno najresnejše odgovornosti“. Zato tudi v bodoče ne bo mogoče izhajati brez mednarodnih ustanov, treba jih bo le znatno izpopolniti in se pri tem učiti iz napak v preteklosti. Pij XII. posebno poudarja potrebo, da se ustanovi mednarodni činitelj, ki bo po sklenitvi miru še naprej bdel nad izvrševanjem mirovniških pogodb. Ta činitelj naj bi imel tudi oblast poskrbeti pravočasno, da se nezadovoljive pogodbene določbe pravočasno izboljšajo.

Božični nagovor Pija XII. (Dalje)

Angleško-nemško bojišče

Nemci so pretekli teden stalno napadali Anglijo. Mesta in celo podeželje ni več varno pred njimi. Celo London so zadnji četrtki napadali celih sedem ur. V soboto pa je 700 nemških letal zmetalo ogromno število bomb na pristanišča, tovarne in železnice. Istotako so angleški bombniki 3 ure napadali Berlin. Poseben cilj imajo angleška letala na nemška letališča, petrolejska skladišča in letalske tovarne. — Kakor poročajo zadnja poročila, so nemški bombniki izvršili velike napade na angleška pristaniška mesta. Posebno hud napad je bil na pristaniško mesto Bristol, kjer je ogenj, povzročen od nemških bomb, švigal do 200 m visoko. Zdi se, da žilave borbe na obeh straneh še ne bodo privedle vojne do konca.

Nemčija in Italija razzodila spor med Romunijo in Madžarsko

Ker se Madžarska in Romunija nista mogli med seboj pobotati, sta Italija in Nemčija razzodile na Dunaja tako, da mora Romunija odstopiti Madžarski severni del Erdelja, ki obsega 50 kv. km površine z 2 in pol milijona prebivalcev, med katerimi je okrog en in pol milijona Romunov. Tako ima sedaj celotna Madžarska 161 000 kv. km površine in 13 milijonov prebivalcev. Ta razzodba je v Romuniji napravila velik protest. Nemčija in Italija sta seveda prevzeli jamstvo za nove meje zmanjšane Romunije. Tako je morala Romunija odstopiti dosedej: Sovjetom Besarabijo in severno Bukovino, Bolgarom južni del Dobruže in Madžarski severni del Erdelja. — Po zadnjih poročilih Madžari že zasedajo Erdelj, kjer se zbirajo romunski prostovoljci, ki se hočejo boriti z Madžari.

da je učil v Lendavi in pisal prekmurske šolske knjige.

Naš kres ob robu madžarskega sveta ... Tu se začena nedogledna ravnina: utrujajoči razgledi, pašniki s številnimi gulami, mlake in veliki vodnjaki za napajanje. Pri nas se je slovenskega ozemlja le lahko doteknila lepota ravnine, mi smo bolj rasli v čaru višin. Sem v ta konec ravnine je pridrl nekdanj uničujoči madžarski val, ki je preplaval vse od Blatnega jezera do tod. Tu so mu pa neznanj braniki zastavili pot in ohraniti tako slovensko žitje najsevernejšim slovenskim seliščem nad Muro. Tisoč let je živela tu slovenska misel pod ogrsko krono, a ni umrla: skrivala se je v revnih kočah in se skromno kazala v božjih hramih. Da ta misel še vedno hoče tod živeti, zato smo prižgali kres.

Tod je bila pred nedavnim grofovska zemlja. Ko smo zrlj od kresa navzdol po ravnini, ki jo je zakrivala noč, smo čutili: plemstvo je odšlo, minila je njegova zaveza, ostala je le relikvija — Mihael Hadik. Mi pa živimo iz rodni osnov naše zemlje.

Neradi smo zapuščali starinsko mesto pod goricami. Kajti to mesto ni tako živo in mladostno kot Sobota. Morda čuti, da je na koncu slovenskega, hrvatskega in madžarskega sveta in zato ne ve, v katero smer bi zaživelo, zato se prepušča odmevom preteklosti. Vendar je njegova naloga — poiskati si slovensko sedanost. — bš.

Po državi

Novi gradbeni minister Danilo Vulović. Dosedanji gradbeni minister dr. Miha Krek je podal ostavko, kraljevsko namestništvo je ostavko sprejelo. Na njegovo mesto je državno namestništvo postavilo državnega svetnika iz Beograda Danila Vuloviča, a dr. Krek je postal minister brez listnice.

Preurejen peti razred učiteljskih šol. Po uredbi min. sveta se smejo v peti razred učiteljske šole vpisati tudi učenci in učenke, ki so napravili višji tečajni izpit na gimnaziji. Po odloku prosvetnega ministra se v šolskem letu 1940-41 skrajša pouk v petem letniku učiteljskega tako, da bo decembra šolsko leto že končano. Zatem pa bodo učenci delali diplomski izpit. Nova razreda na učiteljskih bosta odprta med drugimi tudi v Ljubljani in v Mariboru, kjer bo na vsaki sprejeto po 40 učencev.

Visoka bogoslovna šola v Mariboru. Po odloku prosvetnega ministra se bo odslej mariborsko bogoslovno učilišče imenovalo *Visoka bogoslovna šola v Mariboru*. Bo neposredno pod nadzorstvom prosvetnega ministra in jo bodo vzdrževali iz državnega proračuna. Redni pouk traja najmanj pet in največ šest let. To, kar si je ta bogoslovni zavod že davno zaslužil, se je vendarle enkrat uresničilo.

Sestanek senatorjev in bivših poslancev. Dne 31. avgusta so se zbrali slovenski senatorje in bivši poslanci in razmotrivali vprašanja, kako bi oskrbeli slovensko prebivalstvo z življenjskimi potrebščinami, predvsem pasivne okraje, da se uredbe čimprej in natančno izvajajo in uredijo vprašanja cen življenjskih potrebščin ter druga pereča vprašanja.

Nova ležišča premoga pri Murskem Središču. Pri Sv. Martinu ob Muri je rudnik, ki ima precej dober premog. Ker je veliko povpraševanje po njem, sta se lastnika odločila, da poiščeta kje v bližini še kako drugo ležišče premoga. In res se jima je posrečilo s pomočjo strokovnjakov najti tako žilo premoga v bližini Murskega Središča. Premog je baje še boljši, poleg tega je pa tudi blizu železnice. Rov in rudnik so že izkopali in upajo, da bodo pridobili na dan do 15 vagonov premoga.

Mož, ki govori 14 jezikov. Je to 59 letni Mustafa Krišas, ki se muhi trenutno v Zagrebu. Čeprav ni hodil v šolo, govori 14 jezikov. Kot triletni otrok je živel z očetom v Belgiji, kjer je oče bil rudar. Pozneje je prišel v Nemčijo, čez nekaj časa se je preselil na Turško, kjer se je, kakor sam pravi, najlažje naučil turškega jezika v besedi in pisavi. Nato se je naučil še arabščino in pa perzijski jezik ter prišel na to v Jasno Poljano na Ruskem. Tu je stopil v službo svetovno znanega pisatelja grofa Leva Tolstega, pri katerem je služil 4 leta. Strast po potovanju ga je gnala še dalje na Kitajsko in Japonsko nato pa v Indijo, kjer se je naučil tudi angleškega jezika. Seveda se je povsod, kjer se je ustavil, naučil ondotnega jezika. V starejših letih se je naučil francoščine, italijanščine, grščine in madžarščine. Za časa svetovne vojne je bil v Indiji angleški vojak, kjer je ostal do zadnjega časa. Zaenkrat si želi počitka in miru in namerava ostati v Zagrebu.

Mož, ki vse ve. Blizu Beograda živi neki kmet, ki zna deset rokodelstev, čeprav se ni tega učil pri nobenem mojstru. Vse predmete v svoji hiši je izdelal z lastnimi rokami. Zidno in strešno opeko je tudi sam žgal. Načrt za hišo je sam napravil in hišo sam sezidal. Vsa tesarska in mizarska dela je izvršil sam. Je kolar, mizar, lončar, kovač obenem in če mu preostane še kaj časa, se bavi s kamnoseškimi deli. Čeprav nikdar ni hodil v šolo, zna pisati in čitati, kar se je naučil z lastno voljo in pridnostjo. Ne pije, ni ženskar, edino tobak ima rad. Ves dan posveti delu in to mu prinaša zadovoljstvo in veselje. Vse njegovo življenje je torej posvečeno delavnosti. Je to 35 letni kmet Radoslav Dragović in je zelo priljubljen pri svojih sovaščanih.

Za novomešnika preč. g. Cigan Ivana je darüvao N. N. 30 din, družina Kolenčova iz Gomilic 15 din. Bog povrni!

Glasi iz Slovenske Krajine

SÓBOTA

Pomemben jubilej. Pred 15. leti, to je dne 30. avgusta 1925. je začela delovati v skromni leseni hišici v Koldvorski ulici Kmečka posojilnica, registrirana zadruga z neomejeno zvezo. Zavod se je naglo razvil v enega izmed najmočnejših združenih denarnih zavodov v Prekmurju. Prvo leto od avgusta do konca leta je znašal denarni promet 167.000 Din, naslednje leto že čez 2.000.000 Din, v letu 1930. se je pa dvignil denarni promet na 23.000.500 Din. Število vlog kakor tudi posojil, se je leto za letom dvigalo, ravno tako tudi število članstva. Povdariti moramo pri tem, da se je morala zadruga boriti s težavami, ki jih v ostali Sloveniji skoraj niso poznali. Prekmurški denarni zavodi pred vojno in tudi takoj po vojni so sloneli večinoma na bančni podlagi. Ti denarni zavodi so dajali za vloge po 8% pa tudi 10% obresti, za posojila so pa računali po 18, 20, 25 in tudi več odstotne obresti. Tako je bilo zelo težko ljudem pripraviti do tega, da so nalagali svoje prihranke v naše zadrugne zavode, zlasti tudi v Kmečko posojilnico, ki je dajala sorazmerno mnogo manjše obresti za vloge, ko ostali denarni zavodi iz prejšnjih časov. Posojilojemalcev, ki so pri Kmečki posojilnici dobili posojila pod neprijetno boljimi pogoji, kakor pri ostalih zavodih, je pa bilo od leta do leta več. Kmečka posojilnica je s svojim vodstvom na spreten način premagala vse začetne težave in se razvila v rentabilen denarni zavod. Prvi načelnik Kmečke posojilnice je bil Gjorek Mihael iz Rakičana; leta 1926. je pa prevzel predsedstvo g. Ivan Jerič, takratni soboški kaplan in nar. poslanec, ki je vodil zavod nad tri leta, dokler ni odšel na svoje novo službeno mesto. Po Jeričevem odhodu pa vodi posojilnico vse do danes spet prvi načelnik g. Gjorek Mihael, ki mu stoji ob strani spretni ravnatelj g. Celec Ferdo, sedanjí župan občine Sobota-okolica. Tajniške posle vodi že skoraj od vsega začetka g. Mataj Franc, v odboru se pa nahaja že od leta 1932. dalje advokat g. Bajlec Franc, bivši narodni poslanec, in drugi odborniki, ki so sami ugledni kmetje in obrtniki. Zavod je vse dosedanje denarne in gospodarske krize srečno preстал in je nešteti kmetom in obrtnikom pomagal v dobi največje stiske. Zavodu želimo kar najlepšega razvoja in čim več uspehov!

Na drž. realni gimnaziji bo začetek novega šolskega leta, dne 13. sept. s slovesno službo božjo ob devetih. Po službi božji odidejo vsi učenci v gimnazijo.

Kakor smo že poročali priredili podružnica ZZD v Soboti ob sodelovanju podružnice v Puconcih, dne 8. sept. romanje k Jeruzalemu pri Ljutomeru. Da bi to romanje čim bolj veličastno izpadlo, ponovno vabimo vse delavce in njihove prijatelje iz celega Prekmurja, naj se nam pridružijo, da bomo skupno dali izpoved: kot stan, o naši veri in o našem programu. Poleg delavstva ponovno vabimo vsa naša društva, da se tudi ona priključijo temu našem romanju. Vabimo tudi vso našo inteligenco, naše prosvetne in politične voditelje, ter ostale izobražence. Jeruzalem je iz naše Krajine lepa izletna točka, kamor vodijo poleg ugodne železniške zveze, tudi lepe ceste. Ob 10 uri bo v Jeruzalemski kapeli sv. maša, po maši pa skupno zborovanje za vse udeležence. Na tem zborovanju bodo govorili naši odličniki. Bolj kakor kdajkoli nam je potrebno, da se strnemo, damo Bogu kar je božjega, zase pa zahtevamo pravice, katere nam priznava Bog, človek nam jih pa odreka. Za to vsi k Jeruzalemu!

Prejšnjo nedeljo je krstil župnik Vojkovič Rajhovo družino, ki je prestopila iz izraelske vere v katoliško. Božji duh veje tudi v sedanjih časih.

ČRENŠOVCI

Pri okrajnih volitvah za lendaški srez ja bil izvoljen za zastopnika v Kmetijsko zbornico g. Anton Horvat, župan črenšovske občine.

Prejšnji teden v pondeljek in torek smo imeli pri nas redek obisk. Ta dva dni se je namreč mudil pri nas dr. Fran Ilesič, univerzitetni profesor v Zagrebu. Zanimal se je za naše starine, ki bi jih izvedel iz živih prič. Zato je v spremstvu domačega župnika g. Zdravca obiskal po hišah ljudi, nad 80 let stare. Zlasti ga je zanimalo, kakšen je bil stik prekmurških Slovencev s štajerskimi Slovenci in kakšne otise so odnesli s prvega tabora, ki je bil l. 1868. v Ljutomeru. Dr. Ilesič je namreč doma od Sv. Jurija ob Ščavnici. Tudi v Beltincih se je mudil. Čudil se je, koliko duhovnega bogastva hrani naše ljudstvo. Sklenil je, da se bo pozneje enkrat za dalj časa ustavil v naših zanimivih krajih.

K večnemu počitku so odnesli 30. avg. **Martina Halasa**, očeta polanskega župnika g. Halas Daniela. Pokojni je dočkal visoko starost 78 let. Ni bil dolgo bolan, le srce mu je začelo pešati. Živel je vedno lepo krščansko življenje in v tem duhu vzgajal tudi svoje otroke. En sin je župnik, drugi na univerzi, tretji sin v Kanadi, četrti doma, dve hčeri pa pri župniku. Krsto pokojnika je spremljalo 15 duhovnikov in en bogoslovec, ki so prišli iz sosednjih far. Pogreb je vodil dekan Jerič ob existenci g. Bakana, lendaškega župnika in g. Vojkoviča, soboškega župnika. Pogrebno mašo za pokojnega je opravil sin-župnik. Na domu so pevci zapeli pod vodstvom turniškega organista „Vigred se povrne“, pri maši so mladi duhovniki ubrano peli na koru latinske pesmi, na pokopališču pa tudi zapeli nagrobnico. Med sprevodom je mogočno donelo krasno petje. Stotine ljudi je spremljalo truplo pokojnika na zadnji poti. Pokojni je bil vzor družinskega očeta, miren, tih in delaven. Bil je tretjerednik. Vsi iskreno žalujejo za njim. Naj v božjem miru čaka večnega vstajenja.

Naš letošnji novomašnik g. Ivan Kolenko je začasno nastopil službo kaplana pri sv. Petru pri Mariboru. Želimo mu na novem mestu obilo uspeha v dušnem pastirstvu!

Kotrigam Agrarne in gospodarsko-podporne zadruge v Črenšovcih. Vsi ki mate all bote meli k odaji zrnje, žito, pšenico, oves, hajdno, proso, grah, potem sad, predvsem jaboka, naznanite to zadrugi. Odkupi se vse po dnevnoj cent. ki ma vprežno živino, se njeml vožnja plača posebi; za dovažanje v skladišče all na kolo-dvor. Javite se vsaki delaven den v Črenšovcih v Našem doml pri tajnikl od 8 do 12 viure. Tū dobite tiidl slatino petanjsko po znižanoj cent. — Upravni odbor.

|| Noč ...

Sama sva s psom, ki stoji zraven mene in lovi v nastavljeni ušesa daljne zvoke. Tako prijetno mi je pri srcu sedaj v tej tih zvezdatni noči, v tem koščku raja, ki ga je Bog prihranil nam zemljanom. Noč, ki si čulo moje vzdihne, moj jok in prošnje, pozdravljena!

Sam sem ... Jablana ječi zraven mene pod težo sadja in trepeče v mesečnem svitu. Pes se mi košati pred nogami, maha z repom in je vesel. Hoče mi pregnati mračne misli. Z očmi blodim po nebeški modrini in iščem nekaj svežega, dobrega in lepega, da bi poljubil. Zvezde mi mežikajo. Oko blodi za zvezdami od ene do druge in vsako poboža.

Vsa rana mladost je razgrnjena pred mano: V šolo sem hodil. Vsi smo bili rdečih lic, dobri, veseli in razposajeni, da so doneli naši otroški glasovi po ulici ... Hudo mi je pri srcu. Kje so sedaj rdečelični moji sošolci ...? Po tujini so raztepeni, pisma in denar pošiljajo in mislijo na dom! In mislim na moje sošolke — cvetoča dekleta — polne življenja, da jim mladost vre iz veselih oči.

Toda jaz sem sam. Od daleč gledam vse to mlado življenje, poslušam skrivnostno pesem polja, po-

Rakičan. V sredo 28. avg. je bilo končano šol. leto na banovinski kmetijski šoli. Kakor je znano, traja pouk na tej šoli 11 mesecev, kjer so kmetijski fantje pripravljajo za umno in napredno gospodarstvo. Uspeh v tem šol. letu je bil zelo dober, tako da se je višji svetnik ing. Simonič, kot odposlanec ban. uprave zelo pohvalno izrazil o uspehu. V minulem šol. letu je obiskovalo šolo 17 učencev. Izmed teh je dovršilo šolo 5 z odličnim, ostali pa z prav dobrim uspehom. K zaključni slovesnosti so bili povabljeni tudi starši učencev in da je bila domačnost še pristrčnejša, je vodstvo šole povabilo vse starše tudi na obed. Iz uspeha in urejenega stanja na šoli je torej razvidno, da se šola od leta do leta vsestransko razvija pod vodstvom ravnatelja ing. Mikuža. Za prihodnje šolsko leto, ki se začne s 1. oktobrom, se je že sedaj prijavilo večje število, kakor jih je bilo v preteklem šol. letu. Starši! Pošljite svoje kmetijske sinove v kmetijsko šolo, kjer se naučijo pametnega gospodarstva kar se tiče zemlje, živinoreje in sadjarstva! Prošnje je treba vlagati na ravnateljstvo ban. kmetijske šole v Rakičanu.

Grad. Odšla je k Vsemogočnemu po plačilo **Grah Marija** od Grada v 67. letu svoje starosti. Pokojna je vzgojila 9 otrok. Šla je k svojemu sinu organistu k Sv. Jurju in med potjo jo je zadela kap. Ker je vedno verno služila Bogu, ji je tudi na zadnje dal milost, da je prejela sv. obhajilo. Vedno je oskrbovala cerkev z rožami in drugimi okrasjem. Tudi vsak siromak je našel v njej usmiljeno Samarijanko. 33 let je bila tretjerednica. Kako je bila priljubljena, je pokazala velika množica ljudi pri njenem pogrebu. Prišli so znanci in sorodniki iz sosednjih far. Tudi jurjanski kaplan g. Tratnjek je prišel. — Pri nas na Goričkem se že kaže jesensko vreme, imamo namreč mnogo dežja. Tudi naše učiteljstvo prihaja počasi s počitnic. Želimo jim, da bi našo mladino z veseljem učili in vzgajali. Le to nas skrbi, kako bo na krupliviški šoli. Dosedaj smo imeli na tri-razrednici enega učitelja in sedaj pravijo, da bodo šolo zaprli, ker je g. upravitelj te šole moral iti na vojaške vežbe. — V petek 23. avg. popoldne so se nakopičili nad našim krajem temni, nevarni oblaki. Razdivjala se je nevihta in oblaki so razsipavali točo, ki je povzročila veliko škode na poljih in sadovnjakih. Zato bo letošnja jesen pičila na pridelkih.

Bükovnica. Tivadar Ignac je tako nesrečno padel z ósilice, da si je zlomil tilnik. Morali so ga peljati v bolnico pa je na poti izdihnil svojo dušo.

Lendava. Naše Katoliško prosvetno društvo v Lendavi izreka toplo zahvalo kr. banski upravi za nakazano podporo v znesku 500 Din.

Trnje. Zopet nova žrtev tiho-tapstva. Mlad, komaj 20 leten fant Krampač Jožef, je bil ustreljen 26. sept. v noč na nemško-jugoslovanski meji v Gederovcih, ker se baje ni odzval trikratnemu klicu graničarja. Strel ga je zadel v kolk, peljali so ga v bolnico, a je vsled prevelike izgube krvi že na poti umrl. Prepeljali so ga v domačo faro, kjer je bil 2. sept. pokopan na domačem pokopališču. Škoda mladega in zdravega fanta, da se je celo zdravnik čudil trdnemu zdravju. Siromašne domače razmere so ga prisilile na to pot. Kako dolgo se bodo še dogajale te žaloigre?

Razgovor z novomešnikom. Med razgovorom z novomešnikom, ki je prišel iz Italije, g. Düh Štefanom, smo zvedeli sledeče: On se ma za duhovniško pozvanje zahvaliti svoji pokojni materi, štera njemu je kak malomi dečaki večkrat pravila od zvišenosti mešniškega stana. Po materinih vzpodbudnih rečah je začeto pozvanje v duhovniški stan, štero se je v njem potrdilo na novoj meši dekana Jeriča v Dokležovji. Težke betege je prestao, a Marija njemu je sprosil zdravje i ga pripela v Njej posvečeno družbo. Ta družba je dobila v Turini 40 jezero duš broječo najslabšo faro. Verniki so sovražili vero i napadali svoje duhovne pastire s kamenjom i s strelbov. Z Marijinov pomočjov so pa pokvarjene vernike goreči patri tak spreobrneli, da so s puškov v roki bili pripravljeni obraniti svoje duhovne pastire proti tistim, ki so je šteli napadnoti. V največjoj cerkvi Turina, ki je njihova farna cerkev i posvečena Mariji Tolažnici, se vsako nedelo služi ob poledenajsetih sveta meša samo za moške i dečke. I, — poslušajte — teh moškov i dečkov se nabere vsako nedelo i svetek nad šestjezero, k božjoj službi. V drugom mestu vodijo Kat. Akcijo za dečke. Sedemdeset dečkov se zbere vsaki tjeđen, dečkov-delavcov iz fabrik, i duhovnik njim pol viure razlaga katekizmuš. Verske istine je prvič včljivo. To je en zgled, kak se mora začeti vzgoja naše mladine. Brez toga fundamenta, brez temelitoga spoznanja verskih istin, je naša mladina obročena na versko-jakostno smrt i pripravna za sprejem vseh krivih navukov. Pobožna mati novomešnika njemu je, kda se je spravlaov v šolo, jasno povedala, da bo za mesec dni vmrla. I tak se je zgodilo. Pri porodi je izdihnila dušo. O kak se je ta duša razveselila na drugom sveti ob priliki nove meše svojega sina.

Naša prihodnja povest. V prihodnji številki bomo začeli objavljati lepo in globoko zajeto povest iz našega Goričkega, Za to povest „Kruh“, ki jo je spisal † Matija Malešič. Več prihodnjič!

slušam šelest dozorele pšenice in se oziram po dehtečih rožah, a v meni je tako malo življenja, tako malo pesmi. Teško mi je ... Mladost, veselje minulih dni, vrni se nazaj vsaj za hip! Le enkrat naj še bom „otrok“, nato z veseljem rad zaprem oči in ležem v mrzel grob ...

„Ti najlepša v vasi, poslušaj me nočoj...!“

Od cerkve doni pesem dečkov. Trudnim, izmučenim od dnevnega dela jim sili mehka pesem iz src, da se razliva po sveti prekmurški zemlji. Ko da so ji trgali srce in iskali v njej dragocenih biserov ...

Pesem, lepa pesem, kako si čarobna! Doniš in se izgubljaš v naših srcih, ki te željno srkajo kakor jutranje sonce roso in vendar te niso nikdar prepolna, ampak te vedno željno upijajo.

Pesem, ti polniš našo ravnino, kadar kipiš iz prs težakov, kadar kosijo, okapajo, žanjejo, trgajo koruzo in berejo grozdje. Pesem slovenska, kako si sveža in sladka našim srcem! Poslušal bi te noč in dan in že v grobu bi rad spal v tvojih objemih. Ti si hrana nas težakov, ki smo zvečeniki našega polja!

A moje srce je brez pesmi. Kakor golob s prestreljeno perutjo zre moje srce nasproti svetlemu soncu, da bi zaplahutalo s svojimi krili k živ-

ljenju, polna mladosti. O ti, življenje, zakaj si mi ranilo mojo mladost, zakaj si mi zabrisalo te lepe in sončne dni? Daj mi spet pesem v srce, da bom mlad in čil šel s pesmijo na ustih preko polja, stopal k nihajoči pšenici, se sklonil nad njo in jo poljubil!

Sam sem s psom ... Ko me poljublja milijon mežikajočih zvezd na sinjem nebu in sanjam s mladost, o ljubezni in minulih dneh, ti oče spiš trdno spanje v objemu groba in ne čutiš več trpljenja. Tvoje truplo spi, počiva. Ne slišiš žita valovanje, ne moč slovenske pesmi, ne živiš več na naši sveti zemlji, ki nas blagoslavlja z dežjem pšeničnega zrnja. Ti mirno spiš ... Ne tepe te življenje. Tvoj grob je že zaraščen. Rože dehtijo na njem in ni ti mrz pod to zeleno rušo. Mirno počivaš v objemu hladne zemlje, ko jaz s nemirnimi očmi blodim po jasnem nebu, gledam kmečke kočice in iščem ljubezni.

Strmim v daljavo. Pes leži zvit pred mano in zeha v noč, kot bi hotel požreti ure bridkosti, ki mi težijo srce in so krive, da je otožen moj obraz. Zvezdatno nebo, izlij se v moje srce, ki ga tepe življenje, da v mojem srcu spet zaživi pesem naših težakov in razplamti iskra ljubezni in bom zaživel novo življenje, življenje pesmi, življenje ljubezni ... Ivan Krampač.

Naše zdravje in bolezni

Pod tem naslovom bodo odslej „Novine“ stalno objavljale kratke sestavke iz zdravstva. Zato se v bolezni točno ravnaite po zdravnikovih navodilih, ki jih boste našli v teh sestavkih.

Naše življenje, kakor tudi zdravje je od Boga, zato težko greši proti Bogu oni, ki ne čuva svojega in bližnjih zdravja. Le preveč se v tem greši! Kolikokrat gre vse premoženje za pravdanje po sodiščih, za zdravnika pa je škoda vsakega dinarja! Vaši otroci vas bodo, ko odrastejo, obtoževali, če so po vaši krivdi bolni in pohabljeni.

Glavne nevarnosti za zdravje pri jesenskem kmetskem delu.

Pri jesenskem delu na polju se kaj rado dogodi, da se raniš, vbodeš v boso nogo in vrezehš s srpom ali koso. Kako boš ravnal v takih slučajih? Če je rana (od ureza) čista in le površna, je dovolj, da očistiš in namažeš okoličico rane z jodovo tinkturo, potem pa rano dobro obvežeš s čisto obvezo. Če pa si se na njivi ali na cesti vbodel v nogo ali vrezal in je rana onesnažena z zemljo, prahom ali gnojem, pa vedi, da tudi najmanjša ranica utegne biti smrtonovarna. V zemlji, gnoju in prahu je namreč nebroj kužnih bakterij, ki povzročajo smrtna obolenja. Od teh sta najpogostejši bolezni tetanus in pa sepsa (zastupljenje krvi). Kdor je kdaj videl bolnika s tetanusom nikdar ne bo pozabil strašnih muk, ki jih mora trpeti, bolezen pa je skoro vedno smrtna.

Prav tako nevarno je zastupljenje krvi, ki tudi skoraj v vseh slučajih konča s smrtjo. Zato v vseh takih slučajih takoj k zdravniku, ki bo dal injekcijo proti tetanusu in s tem verjetno odvrnil nevarnost te bolezni in bo tudi ukrenil vse potrebno, da ne pride do zastupljenja krvi.

Kako pa treba postopati če je prerezana večja odvodna žila in kri daleč brlza iz rane? V takem primeru, če je krvavenje prav močno, treba najprej z prsti pritisniti na žilo in to na mestu, ki je od rane bližje srcu. Če si v takem slučaju zmeden in ne postopaš dovolj hitro, ranjeni utegne izkrvaveti in umreti.

Ko si zaustavil krvavenje zaveži tudi rano samo s čisto obvezo in kliči zdravnika in to takoj. Če je ranjena le manjša krvna žila ali dovodnica in rana krvavi počasi, storiš najbolje, če prevežeš to rano s posebno obvezo „za prvo pomoč“, ki jo kupiš v lekarni in nato vodiš ponesrečenca k zdravniku. Ravnotako treba ravnati tudi če n. pr. stroj odtrga del roke, tudi v takem slučaju velja kot prvo — ustaviti krvavenje. Tako obvezo „za prvo pomoč“ bi morala imeti vsaka hiša, ne sme se pa odpirati pred uporabo, ker jo sicer okužiš in ni več uporabljiva za obvezovanje čistih ran.

Pomni sledeče: ne dotikaj se rane s prsti, ker so tvoje roke polne kužnih bakterij; ne izpiraj rane z vo-

do itd., ker bo potem krvavenje še hujše; tudi če vidiš v rani dele peska ali obleke, lesa itd., prepusti čiščenje rane zdravniku, ki je za to poklican.

Še eno neugodno, ki je baš pri mlaitvi pogosta treba omeniti. Večkrat se dogodi, da odleti v oko del klasa — resa. Ta resa je tako nazobčana, da sama potuje dalje in če ne paziš prav lahko prode v notranjost očesa, ki je potem izgubljeno. Zato pazi, če ti ne uspe z lahkoto odstraniti rese izpod vek, vodi ponesrečenca takoj in to brez odloga k zdravniku.

Opisali smo glavne nevarnosti, ki nam pretijo pri jesenskem delu, zato

Kaj sem pridobila na gospodinjskem tečaju?

Ker je bil tečaj pozimi, so nas o vrtnarstvu poučevali le teoretično. Strmele smo, kolikvega praktičnega in estetičnega pomena je pravilno urejen vrtiček ob belih kmetskih hišah. Saj ga imamo, žal, malokje ali pa gojimo na njem le kako solato, čebulo in česen. Sedaj, ko poznamo posamezne vrste povrtnine, hočemo naše vrtove povečati in s pridnostjo ter uspešno vrtnariti. Seme smo naročile preko Kmečke zveze. Imele bomo na naših mizah pestro in zdravo izbiro, da nam ne bo treba dan na dan otepati fižol in zelje, repo in krompir. Zdravje je zelo odvisno od hrane. Kako važno je ravno mleko! V kako različnih jedeh ga uporabljamo. Vir nam je stalnih dohodkov, če nudimo odjemalcu prvovrstno blago. Imeti moramo dobre krave molznice, molziti moramo znati pravilno s celo pestjo in vime izprazniti do čistega.

Živina se mora veliko gibati na prostem in imeti snažen, zračen in svetel hlev. Sedaj tudi vem, da se nam presno maslo tako hitro pokvari radi premalo iztisnjene pinjenca (cmer).

Iz živiloznanstva sem spoznala, zakaj se hranimo in koliko hrane potrebujemo. Tudi živila se sestojijo iz rednih snovi: vode, beljakovine, toličče, ogljikovih vodikov, rud. snovi in dopolnil ali vitaminov; čemu služijo poživila in začimbe; da je prva in najglavnejša začimba v kuhinji snaga. Koliko redilnost imajo živila, n. pr. zelenjava, krompir, jajca, meso, stročnice, sadje. Kako je pravilno pripravljati posamezne jedi, kako živila in sadje spravljati za zimo, da tudi pozimi postrežemo z zelenjavo in kompoti. Suho sadje je mnogo bolj pomembno kot sadne alkoholne pijače, ki so našemu zdravju škodljive. Zato se bomo borile za sadno sušilnico.

Sedaj poznam ustroj človeškega telesa s čimer smo se seznanile pri zdravstvu. Znale so mi posledice raznih bolezni in zavedam se, kako važna je higijena stanovanja in telesna nega, kolikvega pomena svež, dober zrak in zdrava voda. Vem, česa je treba v domači lekarni, ki ne bi smela manjkati pri nobeni hiši; kakšna mora biti bolniška soba, postrežba bolnikom in prva pomoč v neugodnih, kako važno je, da znamo ceniti in čuvati svoje zdravje. Prav posebno so nas še opozorili na maščavo, ki je že tolikokrat plačalo

pa pazite, da ne pride do takih nesreč. Zlasti za otroke velja — proč od strojev!

POZOR! Mnogi še ne vedo, da posluj v Zdravstvenem domu v Dol. Lendavi tudi protimarična postaja, kjer zdravnik preišče vsakogar, o katerem sumi da ima malarijo in kjer dobe siromašni brezplačno potrebno zdravlilo proti malariji. Mora pa priti oboleli osebno k pregledu, sicer ne ne dobi zdravila. *Ordinacijske ure za malarične so: v ponedeljek, četrtek in soboto od 9 ure do 11. ure dopoldne; v sredo, petek in četrtek pa od 4. ure do 5. ure popoldne.*

ž življenjem, n. pr. kri puščati sme le zdravnik-strokovnjak.

Nega dojenčka je zadeva za katero se na kmetih tako malo zanimamo in vendar je tolikvega pomena. Zato so nas poučili o ustroju otrokovega telesa in njegovem delovanju, da je treba posvečati več skrbi njegovemu razvoju in pravilni vzgoji. Kako je treba otroka pravilno pestovati, kopati, previjati, kolikvega pomena je zanj snaga, kakšna naj bo njegova obleka, postelja, soba in prehrana, in kako je ravnati z bolnim otrokom.

Da je vzgoja, zlasti za naša leta s amovzgoja, tako velike važnosti, sem se čudila, saj prej nisem vedela, da se more človek po preizkušnih načelih sam vzgajati. Saj je od vzgoje v domači hiši odvisno vse poznejše življenje. (Dalje.)

Čebelarstvo

Ob koncu julija in v začetku avgusta se je vršil čebelarški bolezenski pregled čebel in sicer v večjem delu soboškega sreza, deloma občine Beltinci ter v celi občini Bogojina v srezu Lendava.

Cilj pregledov je bila borba proti kugi čebelje zalege ali kakor je ta bolezen med čebelarji bolj poznana, proti gnilobi. Pokazalo se je, da je ta bolezen zelo razširjena.

S svoje strani sem ugotovil, da čebelarji večinoma te bolezni ne poznajo, razen onih, ki so bili že obdarjeni z njo. Ugotovljeno je, da ta bolezen preneha sama in sicer takrat, ko v čebelnjaku ni niti ene čebele več. Je zelo huda in zahrbtna bolezen ter zelo nalezljiva. Napada čebelje ličinke, ki jih čebele pokrijejo in potem pod pokrovci ličinka odmrje. Če vtaknemo šibico ali kaj sličnega v tako čebeljo celico, se gnila masa vleče kot čevljarško lepilo (šostarski pop), pa barve je tudi približno take. Okuženi sat ima presledkasto zalego, to se pravi, da so nekatere celice pokrite, druge pa ne in se to po celam satu menja. Tak sat z nepravilno razdeljeno zalego je treba točno pregledati in napraviti poizkus s šibico.

Kakor rečeno, napadeni družini ni pomoči. Da se bolezen ne razširi, treba okuženo družino zvečer, ko so vse čebele doma, zažveplati, satje in vso ostalo vsebino zažgati, panj sam pa z vročim lugom oprati in potem izžgati. Nujen interes vsakega čebelarja je, da je o čebelnih boleznih poučen.

Slovensko čebelarско društvo v Ljubljani ima v zalogi zelo zanimivo knjižico prof. Jos. Verbiča z naslovom „Čebelne bolezni“. Stane malenkost, menda 2 do 5 Din. Kdor še te knjižice nima, naj si jo nabavi. Knjižica je zelo izčrpna za tako malo delo. Eno zelo hudo čebelarško bolezen je pa g profesor pozabil omeniti. Ta bolezen se po latinsko imenuje „Nevednost čebelarjensis“, druga je pa enaka tej: „Malomarnost čebelarjensis“. Tudi tretjo bolezen poznam, ki jo imajo mnogi čebelarji: „Vsezalost čebelarjensis“.

Kralju Petru II. v letu 1940.

Src na milijone, glej, prihaja, vsem v očeh plamti ljubezni žar. Dobro jutro, kralj naš Peter Drugi, sedemnajsti tvoj je rojstni dan!

Kralju Petru prestol vekoviti, srca zvesta smo mu trden grad. Karadjordje ti ostani z nami, Jugoslavije ti sin najlepših nad! Starci legli bomo po grobovih, časa dih pregnal bo grenko smrt, tebi Karadjordje Peter II., zvezda srečna, slava prestolu in kroni bodi večna!

Molimo zato ponižno: Oče naš, ki vojsko angelov pripravljeno imaš, pošlji zbere angelov na meje naše, sveti Mihael jim meče naj opaše, ki satana-Luciferja je pregnal z nebes! Na povelje tvoje prišel bo zares, in prinesel ogenj, strelo in vihar, da sovražnik vidi, kak je tvoj udar.

A vse premore le molitev sveta, da Jugoslavija nam bo oteta.

Bog, utrgaj zvezdo res najlepšo, kralju Petru Drugemu za dar, da mu zvezdo srečne, mirne poti, da bo v varstvu tvojem naš vladar!

Marlija Zalar.

belariensis.“ To so taki, ki že vse vedo, pa si ne dajo nič dopovedati, čeprav imajo v svojem čebelarstvu zelo malo pojma. Edino stroj za „med prešati“ dobro poznajo.

Te zadnje tri bolezni zelo razsajajo po večini prekmurskih čebelnjakov in zato je slika našega čebelarstva tako žalostna. So razveseljive izjeme, pa teh je malo. Res dobra, napredna ter lep razvoj obetajoča čebelarstva sem našel v občini Bogojina med onimi, ki so organizirani v čebelarški podružnici. Tudi drugje so zelo dobri čebelarji, pa jih je žalibog premalo. - Drugič kaj več.

Kuhar.

Urednikov kotichek

M. Z. Markovci. Vašo pesem „Kraljevski budnica“ objavljamo v amputirani obliki in spremenjenim naslovom. Zdi se, da pozabljate, kaj je značilno za dobro pesem, namreč: v skopih besedah bogata vsebina. Zgolj besedišče in nasilna verzifikacija še ni pesem v pravem pomenu.

I. K. Hotiza. Imaš tenek posluh za lepo besedo. Glej, da boš dal svojim občutjem v pesmih klen izraz in globoko vsebino. V prozi bi želel več razgibanosti in optimizma. Sicer pa upam, da si boš sčasoma izbrusil slog in poostril opazovanje. Beri veliko Župančiča, Prešerna, Ketteja in druge moderne pesnike. Piši ter pošiljaj pesmi in prozo! Beri n. pr. Finžgarja ali Pregljal!

H. L. Ljubljana. Obsirneje v pismu!

POZOR! VAŽNO!

Prodam 10 orolov zemlje; njive, gozd, travnik z 56 sadeži na lepem kraju v Precentincih pri Mali Nedelji. Je vse skupaj ter lep prostor za zidanje. Sedaj imate priliko, da denar dobro naložite, cene živilam rastejo, vrednost denarja pa pada. - Cena je 60 000 Din. Vprašajte pri g. Gerliču v Precentincih. Lastnik prodajalec Joško Lešnik, Maribor, Slov. 36.

Cena oglasov:

Cela stran 800 Din, pol strani 400 Din
Mali oglasi 15 Din
Poslano med tekstom vsaka beseda 2 Din

Šolske knjige

In potrebščine za vse šole
Vam nudi v veliki izbiri in
po najnižjih cenah

MOHORJEVA
TISKARNA IN KNJIGARNA

Podružnica M. Sobota, Glavni trg 5.

(V hiši g. Štivana)

Vse potrebno je imela Milica pripravljeno za odhod. Že na vse zgodaj se je odpravljala od doma. Mati ji je dala na pot svoj blagoslov, s sestro Katico se nista poslovili. Saj je vedela, da Katica ne bi sprejela njene roke, ko bi ji ponudila v slovo. Lojzeta ni bilo doma; odšel je k svojemu bratu za nekaj dni. Od obeh otrok se je že snoči poslovila. Stari Tinek si je brisal zasoljene oči, ko mu je segla v roko. „Tako, Tinek, sedaj grem! Morda se vrnem kmalu, morda pa se nikoli ne vidiva več!“

„Milica, prosim te, vrni se! Tako radi te imamo, zakaj nas zapuščáš, zakaj greš od nas?“ In stari Tinek je jokal, kakor da bi slutil, da se Milica za vedno poslavlja od njega. Tudi Milici so navrele solze v oči...

Lešnikova Anica, Milicina prijateljica, jo je spremljala na kolodvor. Spotoma sta stopili še v cerkvičico svetega Janeza Krstnika. Anica je želela svoji blagi prijateljici vse dobro in molila za njeno srečo.

Na kolodvoru sta se poslovili. „Tak zbogom Anica, ne pozabi name!“ Milica je ostala sama. Enakomerno so tolkla kolesa brzovlaka v blaznem diru. Mlada dekliška duša je hitela svojemu cilju nasproti, svoji

sreči v naročje. Vse, karkoli je hitelo mimo nje, gore, planjave in ravnine, jo ni zanimalo.

Kakor sladka pesem so ji zadonele na uho zategle besede sprevednika, ko se je ustavil vlak: Maribor! Pograbila je kovček in ročno torbico ter izstopila. Vse mariborske ulice so ji bile že znane, zato se ni bala, da bi zašla. Napotila se je k zavodu šolskih sester v Strosmajerjevo ulico. Zavod je kakor nalašč žarel od jutranjega sonca. S tresočo roko je potegnila samostanski zvonec, da je njegov glas odmeval po samostanskem hodniku. Čez nekaj minut je stala pred njo sestra vratarica: „Želite, prosim?“ jo je prijazno vprašala.

„Govorila bi rada s častito sestro prednico.“

„Prednica se vrne šele čez dobro uro. Ta čas pa vstopite v čakalnico.“

Sestra vratarica jo je prijazno spremila v samostansko čakalnico. Tam so sedela že tri mlada dekleta. Milico so ljubeznivo sprejele med se in ji ponudile sedež zraven sebe.

Živahno so se menile med sabo. Vse tri so bile Dolenjke, ki bi bile kakor Milica rade sprejete v samostan. Tudi Milica jim je zaupala svojo

željo; saj so bila vsa tri dekleta videti tako blaga in plemenita.

Po težkem pričakovanju in čakanju se je vrnila sestra prednica. Vsako dekle je sprejela posebej. Milica je bila zadnja.

Častita prednica je bila na prvi pogled videti stroga in odločna. Ob daljšem razgovoru je Milica spoznala njeno plemenito srce in dušo.

„Kako pa je z Vašim zdravjem, ljuba Milica? Le popolnoma zdrava dekleta smem sprejemati. Morda imate zdravniško spričevalo?“

„Ne, častita prednica, spričevala pa nimam; bolehal sem pred nekaj meseci na pljučih, a šla sem takoj k zdravniku. Danes se počutim popolnoma zdrava!“

„Pa vendar brez spričevala ne bo šlo. Še enkrat vas bo zdravnik temeljito preiskal in če bo spričevalo v redu, Vas sprejemem takoj!“

„Še danes bom šla k specialistu za pljučne bolezni, da Vam prinesem spričevalo. Ali smem?“

„Seveda, otrok moj! In potem ostanete pri nas, če Vas je voljal!“

(Dalje.)

Vika Razlagova

MARIJIN KLIC

Resnična dogodba

Milica je po tem burnem dogodku odšla v svojo sobico! Zaklenila je vrata za sabo in zagrnila okna. Hotela je biti sama s svojimi mislimi. Še vedno je bila zelo razburjena. Sedla je na divan, naslonila glavo v dlani in se globoko zamislila. Srce ji je burno utripalo, da je slišala vsak njegov utrip. Podoba za podobo se je vrstila pred njenimi očmi... Ivan, ki jo je s pogledi prosil, da bi postala njegova žena, njegova pisma, kjer jo je prosil in rotil, da se naj vendar odloči in mu da vsaj malo upanja na iskreno ljubezen. Toda ona nikoli ni odgovarjala, hrepenela je po eni najzvestejši ljubezni, ljubezni Tistega, ki nikoli ne vara in čigar ljubezen nikoli ne umre. Samo ta želja se ji naj izpolni in srečna bo!

Neprestano je upirala pogled v Brezmadežno. „Ti mi pomagaj, pre-dobra Mati, da dosežem svoj cilj. Mnogo bom še morala prestati, mnogo ovir bom morala odstraniti na tej poti, toda zvesta ti hočem ostati, zmagati hočem in zmagala bom!“